

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

De Plaatsbereider

Ik ga heen om u plaats te bereiden

Joh. 14 : 3c

Deze woorden spreekt de Heere Jezus tot Zijn discipelen. De Heere bereidt hen voor op Zijn heengaan tot de Vader en gaat hen vooraf onderwijzen. „Uw hart worde niet ontroerd”. Ja, dat kan zo gemakkelijk gebeuren. Zij verkeren in Zijn nabijheid. Gaan dagelijks met Hem om. Zij willen wel, dat dit zo blijft, maar dat kan niet. Dat gaat straks voorbij. Zijn weg loopt uit op de dood, op de kruisdood. En na de opstanding zal Hij na enige tijd heengaan naar Zijn Vader.

En daarom: „uw hart worde niet ontroerd”, als Ik deze weg zal gaan. „Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij”. Zij geloven in God. Dat is een voorrecht. Zij geloven, dat Hij de gezondene des Vaders is. Maar nu moeten zij ook in Hem geloven, n.l. in Zijn werk. Hij gaat heen om plaats te bereiden, maar voor alle dingen is Hij de grote Plaatsbekleder. Wat wil dit zeggen? Wel, wij zijn niet op onze plaats blijven staan in het paradijs. De band met God hebben wij door de zonde doorgesneden en nu is onze plaats buiten het paradijs, d.i. buiten God. Nu is onze plaats in de gevangenis waar boven geschreven staat: onder het oordeel des doods en der verdoemenis.

Dat zijn zwaargeladen woorden. Inderdaad. En vele mensen nemen deze woorden op de lippen, zonder er in de verste verte ook maar iets van te gevoelen of te doorleven. Wat zou het daarentegen een weldaad zijn, wanneer we daar iets van mochten inleven. Dat we een welgevallen krijgen aan de straffen onzer ongerechtigheid. Te mogen uitroepen: Heere, dat heb ik verdiend. Dat we dat oordeel mogen aanvaarden. Dan is er bij ons vandaan geen uitzicht meer: reddeloos, radeloos, voor eeuwig verloren!

Maar nu zegt Christus: „gelooft ook in Mij”. n.l. in Mijn werk. Hij is de Plaatsbekleder. Hij gaat staan in de plaats van doemschuldige zondaren. Hij gaat de vloek wegdragen, door een vloek te worden. „Een opgehangene is Gode een vloek”. Deut. 21 : 23. Hij daalt af naar de hel. Om Zijn volk onder die vloek vandaan te halen. Hij haalt hen uit het modderig slijk der zonde en stelt hen naast prinses en wereldgroten. „Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden”. Hebr. 10 : 14.

„Gelooft ook in Mij”. Hij doelt hier op Zijn Borgwerk. Ik ga met Mijn offer tot de Vader. Het offer waarvan de Zoon op Goede Vrijdag uitroept: „Het is volbracht”. En de Vader spreekt Zijn amen er over uit in het scheuren van het voorhangsel van boven naar beneden. „Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik mijn welbehagen heb, hoort Hem”. In Christus toegang tot de Vader voor zondaren. De troon des gerichts verandert in een troon der genade. Verzoening door voldoening in een weg van recht en bloed! Met dat offer ga Ik naar Mijn Vader. Als Plaatsbekleder niet alleen, maar ook als Plaatsbereider. „Ik ga heen om u plaats te bereiden”. Hoe moeten we dit verstaan. Door Zijn offer is er toch vrij spraak van schuld en straf en een recht ten eeuwig leven? Nu kunnen zondaren toch naar de hemel? Zeker, maar Christus moet ook de plaatsen bereiden. Als iemand logé's ontvangt, richt hij de kamer van te voren in, opdat

hij straks geschikt zal zijn voor de gasten. Zo gaat Christus plaats bereiden.

Het zijn plaatsen voor die in Hem geloven. Hij maakt hen geschikt voor de hemel en de hemel voor hen. Asaf spreekt er van: „Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen”. Psalm 73 : 24. Christus volvoert Zijn raad in de harten van gelovigen. Hier op aarde kennen zij in meerdere of mindere mate het beginsel van de eeuwige vreugde. Op de leerschool van de Heilige Geest leren zij daar de grond uit verliezen. Zij leren zalig te worden door een Ander, n.l. Jezus Christus. „Alle roem is uitgesloten”. Op Zijn tijd, als zij rijp zijn geworden voor de hemel, neemt Hij hen op in Zijn heerlijkheid. Dan nemen ze hun plaats in de hemel in. Een rechtmatige plaats. Door Christus bereid en verdiend. Daar zingen zij eeuwig van Gods goedertierenheid. Daar roepen zij in heilige verwondering „Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed”. Wat zij op aarde in beginsel hebben geleerd, mogen zij in hun hemelse woning volmaakt doen. Mogen..... ze kunnen niet anders! Het is een wonder voor hen, dat de Heere uit genade die plaats voor hen bereid heeft. „Ik ga heen om u plaats te bereiden”. Christus stuwt de wereldsgeschiedenis naar het einde. Als alle plaatsen bereid zijn, komt Hij weder. Op de wolken des hemels. Op de jongste dag.

De vraag komt als vanzelf boven: bereidt Christus ook voor u een plaats? Of maakt u zich niet druk? Of liever gezegd: om de God van de hemel? Dan bent u nog in de staat van het ongelooft. Misschien leeft u uit een verondersteld geloof. Dat is ook mogelijk. Vooral nu we leven in een tijd waarin het geloof veralgemeend wordt. Ook dan staat u erbuiten. Leef zo niet verder. Noch in ongerechtigheid, noch in eigengerechtigheid! Val Hem te voet en Hij zal u Zijn wegen leren. Deze weg te aanvaarden, dat uw plaats is in de eeuwige rampzaligheid. Dat is de weg naar de troost! Als wij onze plaats, die we verdiend hebben leren innemen komt er plaats in ons leven voor de grote Plaatsbekleder: Jezus Christus.

Zalig de mens, die leven mag uit het geloof: mijn plaats wordt bereid. De laatste vijand, die teniet gedaan moet worden, is de dood. De Heere kan echter de vreze des doods wegnemen en over dood en graf doen heen zien, omdat zij niemand zien dan Jezus alleen. Dan zal God zijn alles in allen. „Zo zal de heerlijkheid der vromen, Op 't luisterrijkst te voorschijn komen”. Noordeloos. P. Beekhuis

VAN DE REDAKTIE

1. In onze commissie van redactie is opgenomen br. A. Beukers te Alphen aan den Rijn, die vanaf het begin vele hand- en spandiensten voor ons blad heeft verricht. We heten hem van harte welkom in ons midden.

2. Voor de school te Dundas en Hamilton kwam aan giften binnen: van bezoekers van de ontmoetingsdag uit E. f 225,- en uit A. f 125,-, van wed. V. te W. f 11,-, van mej. S. te K. f 100,-, uit N. f 200,-, van T. f 100,- f 14,- van bezoekers van de ontmoetingsdag, van D. te A. f 200,-. Voor alles hartelijk dank. Er werden ook verschillende collecten ontvangen. Er staat nu ruim f 5500,- op de Rabobank te Meerkerk, privé rekening nummer 34.13.58.053, giro rekening van de bank no. 129785.

VAN DE ADMINISTRATIE

Nog enkele nagiften voor de Ontmoetingsdag hebben wij mogen ontvangen via Ds. Blom f 10,-, N.N. f 25,- en Mevr. B. te N. f 20,-. Vervolgens nog f 95,50 aan giften en overbetalingen, zodat wij extra f 150,50 kunnen verantwoorden. Ook mogen wij ons abonnees getal steeds nog zien toenemen, daar wij weer 8 nieuwe abonnees mochten noteren. Voor het alles zijn wij dankbaar, temeer, daar de kosten voor de uitgave van ons blad steeds stijgende zijn. Wij blijven „Bewaar het Pand” in uwe liefde en offervaardigheid aanbevelen. Het deed ons goed van verschillende zijden te vernemen, dat de laatste Ontmoetingsdag een onvergetelijke dag is geweest. 4 maanden zijn alweer in 1977 voorbij, en nog steeds wacht ik op de betaling van het abonnement voor dit jaar van ca. 500 abonnees! Mijn verzoek is, stel het niet langer uit, waardoor mij veel onnodig werk bespaard wordt, en u extra hoge portokosten. Wij wachten af op uw reactie. Adm. adres Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50.

N.B. Van de fam. v. J. te R. ontvingen wij f 25,- voor de arbeid van Ds. de Butter en f 25,- voor Ds. Hamstra (Chr. School te Dundas).

3. **Ontmoetingsdag te Sliedrecht.** Een schipper zond ons f 50,- voor de dag die geweest is, van Bewaar het Pand”. Deze dag konden ze niet meemaken, omdat ze met het schip in Duitsland lagen. Van harte hopen ze om bij leven en welzijn de volgende ontmoetingsdag mee te maken. De vorige keer waren ze in Kampen voor de eerste maal. En we kunnen het niet in woorden uitdrukken, zoveel indruk heeft die dag op ons gemaakt. Hartelijk dank voor gift en brief. Het geld hebben we doorgezonden naar de administrateur.

4. **Ontmoetingsdag te Kampen.** We willen nu al even wijzen op de ontmoetingsdag, die D.V. te Kampen zal worden gehouden op zaterdag 27 augustus a.s., weer in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, dat opnieuw welwillend te onze beschikking werd gesteld. De sprekers op die dag hopen we in het volgende nummer te kunnen vermelden.

B.

FREE REFORMED CHURCH OF NORTH AMERICA

Via Ds. G. Blom ontving ik weer f 5.000,50 (Can. \$ 2.135,21) voor het werk onder de Joden. Hartelijk dank voor deze giften en collecten.

J. D. Tamminga, penningmeester

CATECHISMUS, LEERBOEK VAN DE ORDE DES HEILS

ZONDAG 21

Met de vraag: Wat gelooft gij van de heilige, algemene christelijke kerk? blijkt ons, dat het bestaan der kerk een zaak des geloofs is. Daar de Heere haar geplant heeft, wordt zij genaamd: „Een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde.” En zo is de kerk door alle tijden heen geweest een planting des Heeren, van geslacht tot geslacht. En: „Die in het huis des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods.” Een groei die niet alleen dient tot wasdom, doch tot het dragen van vrucht. Daarom deze bomen dan ook zijn tot zegen van anderen.

De Zone Gods heeft uit het ganse menselijk geslacht Zich een gemeente tot het eeuwige leven uitverkoren. Wat hen allen uit de wereld doet opkomen door Zijn trekkende liefde, waarin Zijn verkiezende liefde gesmaakt wordt. Daarom zij door de wereld gehaat en gesmaad wordt. Wat

de Heere Jezus onderwijzend en vertroostend doet spreken tot het hart: „Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; maar omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld.” Wat al de levenden doet komen tot deze ootmoedige belijdenis: „Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft.” De liefde die uitgestort is in het hart is tot verbinding aan de Heere. Zodat Gods verkiezende liefde gesmaakt wordt in de innerlijke beleving des harten. Wat het hart steeds inniger doet komen tot het kiezen van de Heere, om Hem ootmoedig te vrezen en kinderlijk te gaan in Zijn wegen.

Het is niet de zaak of men er zichzelf bijtelt, maar of de Heere er nog door Zijn liefde komt in te sluiten en dat noopt het hart tot wederliefde. Want de Heere heeft Zijn gemeente tot het eeuwige leven uitverkoren. Het is niet slechts een zekere godsdienstige wetenschap dat men in de hemel zal komen, waarop men dan gerust komt voort te leven. Maar in Gods verkiezende liefde wordt het eeuwige leven gesmaakt. En in die levende hope is het genot der zaligheid en dat is de innige vreugde in God door Christus. Een gaan in het licht van Zijn vriendelijk aangezicht, door Zijn Geest en Woord. Ja, het is een beleven van het Woord des Heeren, als daders des Woords, door de dierbare werkingen van Zijn Geest. Waarop met ernst gelet moet worden. Want dan gaat het Woord leven in ons hart en dat doet ons hart leven in het getuigenis van Zijn Woord. Zodat de gelovigen elkander in het Woord dat beleefd wordt, mogen ontmoeten tot eer van de Heere. „En dat is in de enigheid des Geestes door de band des vredes.” Een zaak die dus van grote betekenis is voor de band des vredes, om sterk te staan in die band tegenover de macht van zonde, Satan en ongelooft. Want dat is de strijd der kerk in de naam des Heeren. En dat dient tot wasdom van het geestelijke leven, zoals de Schrift ons dat leert: „Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van de Zone Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootheid der volheid van Christus.” Wat alleen naar de regel van Gods onveranderlijke trouw doorgaat met Zijn beschermende en onderhoudende genade. En in die innerlijke geloofsbeleving zegt het hart tot roem van de Heere: „en dat ik daarvan een levend lidmaat ben en eeuwig zal blijven.”

Uit deze heerlijke beleving van het geloof, dat door de liefde werkt, komt op de gemeenschap der heiligen. Om gezamenlijk te leven uit de schatten van Zijn genade en om daarvan te spreken van hart tot hart. En elk moet zich schuldig kennen, zijn gaven door de Heere geschenken, ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewilliglijk en met vreugde aan te leggen. En zo is men dan elkander tot een hand en tot een voet op de weg. En dat is het geestelijke zijn en blijven in de wijnstok Jezus Christus en Hij in ons. Om een vruchtbaar geestelijk leven te mogen leven tot zegen in Gods kerk en tot eer van de Heere.

Maar is het nu bij ons een leven in de onderhouding van de gemeenschap der heiligen? Of is het uw hart tot droefheid dat te missen, daar het leven met de wereld u door de genade des Heeren, onmogelijk is geworden. Maar het is u dan toch wel tot zegen een plaats te mogen hebben op de akker van Boaz, om bezig te zijn met het oplezen van enige aren. Zodat uw hart door de prediking van het Evangelie verklaard, vertroost en versterkt wordt. Zoek steeds meer de onderhouding van de gemeenschap der heiligen tot wasdom van het geestelijke leven. Of kunt u niet verder komen dan tot het zien op het geluk van Gods kinderen, met het innig besef dat nog te missen? Maar desniettemin is u daarmee toch biddend werkzaam in het zuchten tot de Heere, om met het doorbrekende werk der genade begiftigd te mogen worden, tot het breken met de kracht der zonde, door het smaken van Zijn goedertierenheid tot bekering.

Ja, wat moeten Gods kinderen meer werkzaam zijn met de nood der kerk tot wasdom. En opdat velen in Zion geboren mochten worden. Want dat innerlijke leven heeft behoefte aan de vergeving der zonden. En zo rijst hier de vraag: Wat gelooft gij van de vergeving der zonden?

Het is al groot in het wenen over de zonden, behoefte te hebben aan de vergeving der zonden. Zichzelf op grond van die boetvaardigheid

de zonden niet te kunnen vergeven, wat bij de hypocrieten het geval is. En dat zonder de kracht der verzoening daarin te smaken tot zaligheid. Waarom het nu juist gaat bij de oprechten. Het hart heeft niet alleen, smart over het kwaad dat werd bedreven, maar ook over de zondige aard, die altijd weer boven komt, hoe innig er ook wende en biddende tegen gestreden wordt. En in die nood des harten wordt de gerechtigheid van Christus steeds meer dierbaar bij het licht van het Woord des Geestes. Maar dat kan ons alleen om het genoegdoen van Christus wil geschonken worden. Waartoe ons oog door het Woord gericht moet worden op dat schenken van die vergeving in Christus, op grond van Zijn gerechtigheid. Zodat het hart door dat schenken vervrijmoedigd mocht worden in het geloof, om te leren vertrouwen op de vergevende en bedekkende gerechtigheid van Christus. En dat is Gode welbehagelijk, zodat Hij Zijn vergevende liefde er door laat vloeien in uw hart. Wat wij van dag tot dag nodig hebben in het kinderlijk vertrouwen op die dierbare gerechtigheid van Christus. Opdat ik nimmermeer in het gericht van God kome, door te wandelen op de weg van heiligmaking. Maar door af te wijken van de Heere komt het hart weer in de duisternis der ongerechtigheid, waaruit we alleen in de verootmoediging des harten geleid kunnen worden tot het schenken van de gerechtigheid van Christus. Om met de voorzichtigheid van de rechtvaardigen te volharden in het geloof op het rechte spoor der gehoorzaamheid.

En nu komen wij met deze zondagsafdeling als vanzelf tot het inzicht van de nood der kerk, daar zij steeds meer de wereld gelijkvormig wordt. Wat alleen van binnen uit door de dierbare werkingen van de Heilige Geest, kan komen tot een keerpunt door het wederkeren tot de Heere. Wordt Gods kind de wereld gelijkvormig, door niet op te wassen in de genade en de kennis van de Heere Jezus, dan gaat er weinig of geen kracht meer uit van dat leven. U stelt weinig of geen belang meer in de bekering van hen die het leven der genade nog missen. Men houdt zich met wat rechtzinnige godsdienst op de been. Zodat weinig of niet gesmeekt wordt om de vernieuwing des harten, waaruit het boetvaardig wederkeren tot de Heere opkomt. U kunt de levenden kennen aan het innig medelijden met hen, die het leven der genade niet kennen. En niet weten wat het is door Zijn goedertierenheid te komen tot bekering.

Het is groot in arbeid te zijn aan de troon der genade met degenen, die het leven met de Heere niet kennen. Want ook dat geeft vrijmoedigheid om met hen te spreken, door hen op te wekken de Heere te zoeken, daar Zijn dienst is een zalige dienst. En hierin stelt de Heere ons belang op de voorgrond, wat ons doet zijn onder de grootste verantwoordelijkheid, omtrent onze onsterfelijke ziel. Wat de Heere waarschuwend tot ons doet spreken van de worm die niet sterft en dat geeft het eeuwig knagen te kennen. En door het zelf niet te zoeken houden wij er ook anderen vanaf. De mens stelt zich in de dwaasheid van zijn ongerechtigheid met zijn handen, voeten en ogen in dienst van zonde, Satan en ongelooft. En in dat verband wordt het ons tot driemaal toe op het hart gebonden dat de mens, daarin voortlevende, komt op de plaats: „Waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.” Het vuur, dat door onze ongerechtigheid is ontstoken, kan alleen door de liefde van Christus geblust worden, om door Hem het gaan op de weg van de waarachtige bekering die is in Hem, alsnog te leren gaan. Want zo alleen wordt een dode zondaar een levend lid van de Gemeente des Heeren, om biddende en smekende te zoeken de dingen die boven en eeuwig zijn. Soest.

R. Kok

NAAR DE KATECHISATIE

208

VAN DE VOLEINDING

b. De tekenen der tijden.

Met de „tekenen der tijden” wordt bedoeld de gebeurtenissen, welke plaats zullen hebben in nauw verband met de „wederkomst van Christus”. Deze gebeurtenissen zien we vermeld in Mattheus 24, toen de discipelen aan Jezus de gebouwen van de tempel toonden en de Heere tot hen sprak over de verwoesting van de tempel, waarna zij Hem vroegen, wanneer deze dingen zullen geschieden en welk het TEKEN zal zijn van Zijn toekomst en van de voleinding der wereld.

Opmerkelijk is, dat zij de verwoesting van Jeruzalem en de wederkomst des Heeren aan elkander verbinden. Dat deed Christus ook in Zijn nadere beschrijving van de feiten en van de tekenen der tijden.

Christus wil laten uitkomen door deze samenvatting der feiten de eenheid van het Goddelijke werk in de nabije en in de verder gelegen toekomst. Want zij behoren tot de tweede, de Nieuw-Testamentische bedeling als de laatste bedeling. De dingen, die als tekenen voorafgaan aan de wederkomst vormen een **rijpingsproces**, zowel van de ontwikkeling der zonde als van de voorbereiding van Gods Kerk tot de eeuwige zaligheid.

Welke tekenen noemt de Heere Jezus dan?

Wel, Hij spreekt van oorlogen, van hongersnoden en pestilentiën, van aardbevingen, van de grote afval en van vervolgingen der kerk.

Nu doet zich allereerst de bekende vraag voor: moeten we al de genoemde rampen werkelijk zien als voor-tekenen van Christus' wederkomst? Deze zijn er toch altijd geweest, zoals oorlogen en aardbevingen?

Ongetwijfeld. Toch is er groot verschil tussen en dat houdt verband met de verbazende en zeer snelle ontwikkeling van de TECHNIEK. De antichrist zal daarvan stellig gebruik maken.

De vermelde rampen vertonen zich reeds **wereldomvattender** en op een ontstellender wijze: **intensiever**. We lezen in Openbaring 22:11: „Die onrecht doet, dat hij nóg onrecht doe en die vuil is, dat hij nóg vuil worde.”

Weet u, wat daarom zo noodzakelijk is? Om de „tijden te verstaan”, zoals we lezen van de stam van Issaschar, in I Kronieken 12:32. Het was een tijd van overgang, die zeer veel gevaren met zich meebracht. De overgang van Sauls regering, vooral na Abners dood, tot David. We lezen in vers 22: „Want daar kwamen er te dier tijd dag op dag tot David om hem te helpen, tot een groot leger toe, als een leger Gods”. En in vers 23: „En dit zijn de getallen der hoofden van degenen, die toegerust waren ten heire, die tot David te Hebron kwamen om het koninkrijk Sauls tot hem te wenden, naar de mond des Heeren.” Zo kwamen er van de kinderen Issachars, van wie beschreven staat in vers 32: „die **ervaren** waren in het verstaan van de tijden, om te weten wat Israël doen moest.”

Welnu, om een recht inzicht te verkrijgen in de **TEKENEN DER TIJDEN**, waarvan Christus sprak, is nodig een geheiligd, verlicht verstand, waarvan David mocht getuigen in psalm 119:52 (ber.) „Alleen door Uw bevelen krijgt mijn geest verstand van God en Goddelijke zaken.”

Zo komt het er dus op aan, onze tijd recht te **kennen**, te **taxeren** en **acht te geven** op hetgeen, er gebeurt.

Voordat we op enkele zaken verder ingaan, nog deze opmerking. Wanneer het gaat om de tekenen der tijden te kennen, d.i. te verstaan, het rechte inzicht erin te hebben, dan moet terdege worden onderscheiden, wanneer en hoe zij **vervuld** worden. En dan denken we aan het boek der Openbaring. Het zijn vooral de sekten, die de visioenen en getallen in de **letterlijke** zin verklaren, en alsof zij in chronologische of tijdkundige volgorde plaats hebben. Zo heeft men in het bekende getal „666” als het getal eens mensen gezien keizer Nero, pausen van Rome, zelf Hitler.

Zo zijn er al wat z.g.n. voorspellingen en verklaringen in het water gevallen. Dat komt, omdat men het eigenlijke **karakter** van het boek der Openbaring niet ziet.

Dit boek is met eerbied gezegd geen „Enkhuizer almanak”. We mogen Het ook niet zien als een „kerkgeschiedenis” of „wereldgeschiedenis”, waarin de feiten in tijdkundige volgorde plaats hebben. Neen. Het boek der Openbaring draagt een „profetisch-symbolisch” karakter. Let er wel op, we bedoelen met „profetisch-symbolisch” aan te duiden de aard van de visioenen en getallen in de Openbaring.

De feiten, in die visioenen en getallen voorgesteld, zijn niet, zoals we opmerkten, in tijdkundige volgorde te nemen. Maar zó: De „apokaliptikus” (schrijver van de Openbaring) zag zich geplaatst aan het **eind** der eeuwen, om dan **terug te zien** vanuit de toekomst naar het verleden en zó de gang van Gods werken bijzonder ten opzichte van Zijn Kerk te beschrijven. De **profeten** zagen daartegenover vanuit het verleden **naar** de toekomst bij het ontvangen en doorgeven der

Godsopenbaring.

Wat nu die visioenen en getallen betreft, zag Johannes heel de gang van het komen van het Koninkrijk Gods nu eens in het éne visioen en dan die gang weer in een ander visioen.

Daarbij zij opgemerkt, dat de Openbaring, wel zeer veel van, maar niet alleen de toekomst van Christus, Zijn wederkomst ten oordeel, beschrijft. Want het komen van Christus is één komst (de Komende) en wel vanaf het paradijs in de moederbelofte, in Bethlehem (Zijn komst in het vlees) op de Pinksterdag (Zijn komen in de Uitstorting van de Heilige Geest) en in de voleinding der eeuwen als de Rechter over de levenden en de doden! We merken dit even op, omdat de meeste sekten zich veelal alleen bezig houden met de wederkomst van Christus. Wanneer de bruidkerk van Christus in de Openbaring van Johannes reikhalzend uitziet naar de wederkomst van Christus, dan heeft zij eerst deel gekregen aan Christus eerste komst in het vlees, ter verzoening en behoudenis. Zo gaat het ook ieder kind des Heeren.

Hebt u als een arm, verloren en doemwaardig zondaar Christus ook als zodanig nodig gekregen, lezer(es)? Gods Geest bewerkte dat.

Elb.

v. L.

EEN PAAR OPMERKINGEN

2

We willen nog op iets wijzen. We schreven artikelen naar aanleiding van het feit, dat er in onze kerken t.v. kerkdiensten werden gehouden, hoewel dat helemaal in strijd is met de kerkelijke bepalingen.

Verschillende lezers reageerden. De een vond dat plaatselijke gemeenten dat zelf moesten uitmaken. De ander dat de t.v. moest worden veroordeeld en daarmee af. Daar gaan we niet op in. Over de t.v. als zodanig is al verschillende keren in ons blad geschreven. Het ging er ons om te laten uitkomen, dat men handelde zoals indertijd Israël deed, toen er geen koning was: een iegelijk deed wat goed was in zijn ogen. Maar hier gebeurde dat tegen alle uitspraken van de Generale Synode in. Dat getuigt van een vertrappen van de kerkelijke regels en, wat nog veel erger is, van een geestesgesteldheid, die de onze niet kan zijn.

Dat heeft een andere lezer fijn aan gevoeld. Hij schreef ons uit een bewogen gemoed. Hij is jarenlang ambtsdrager geweest en constateert met droefheid allerlei verschijnselen. Hij noemt een ambtsdrager, die vroeger liet uitkomen, dat een t.v. in een christelijk gezin niet thuishoorde, maar nu door het bijna algemeen bezit van een t.v.-toestel blijkbaar overstag is gegaan. Hij schrijft, dat vele ambtsdragers in zijn classis een t.v. hebben. We vragen ons hierbij af hoe men dan b.v. op huisbezoek nog een waarschuwend stem kan laten horen. Hij noemt nog een sterker geval. Het is te begrijpen als hij schrijft, dat er daar in deze zaken geen goede voorlichting is te verwachten, met dit gevolg, dat men toestellen aantreft in gezinnen waar men dat niet zou verwachten en zo door de wereldse geest worden overwonnen en ingewonnen.

We geven hem nu zelf even het woord:

"En dan komt deze vraag: kan dat alles maar? Is zonde geen zonde meer? Vroeger was de bioscoop zelfs in de Geref. kerk contrabande: wereld; de t.v. die - naar ik hoor vertellen - veel geraffineerder is dan vroeger de doorsnee bioscoop, wordt nu zelfs in de Chr. Geref. kerk getolereerd, zelfs voor ambtsdragers. Daarom die vraag: Kan dat wel samengaan met de vreze des Heeren? 's Avonds voor het naar bed gaan het toestel uitzetten, de Bijbel pakken en eindigen. De Bijbel geeft het antwoord: zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem.

Want juist als we onszelf enigermate leren kennen worden we bang ons in verzoeking te begeven; is integendeel de bede: leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

Alleen vanwege de tijd, die men doorbrengt zou het reeds te veroordelen zijn, die zo noodzakelijk is de Schriften te onderzoeken, de Schriften die ons wijs kunnen maken tot zaligheid. Want wat allerwege een lautheid, een ongeïnteresseerdheid in de eeuwige dingen. Wel een zekere godsdienstigheid, gepaard met de wetenschap dat de Heere Jezus is gekomen om voor onze zonden te betalen. En werden dan nog eens mensen ontmoet die wat misten, die het eens niet meer weten, dan zou dat nog hoop kunnen geven. Trouwens dezulken laten zich niet zo gemakkelijk wat aanpraten, wetend dat het een eeuwigheid geldt, die men aan moet doen, en eens bedrogen is voor altijd bedrogen. Al zijn er gelukkig nog wel, het zijn er niet zovelen." Onze lezer schrijft verder dat hij in de tijd van zijn ouderlingschap wel wat ervaring heeft opgedaan. En dan gaat hij als volgt verder:

"Maar men komt daar ook met schuld onderuit. Wat gaat het dan veel om de mens. Als dan teruggezien wordt komt wel de vraag: heb ik wel ooit Gods eer op het oog gehad? In het doen van huisbezoeken hetwelk ook inhoudt het vermanen ook tegen de t.v. kortom in al het werk, dat van een ambtsdrager gevraagd wordt.

En dat is nu het wonder dat de Heere toch ambtelijke bekwaamaking, bediening gegeven heeft, die voor mij te wonderlijker was, daar ik mij bewust was totaal onbekwaam te zijn, inzonderheid voor het voorgaan, lezen, preeklezen, na begrafenissen enz. Daarom hadden wij de hulpe des Heeren wel bijzonder van node, die wij - wat van achteren des te beter gezien wordt - kennelijk hebben ervaren.

Nu zijn we wel wat afgeweken, want dit schrijven is een gevolg van uw schrijven in "Bewaar het Pand", waarvoor we onze waardering willen neerschrijven.

We staan dan ook geheel achter het onderschrift van Bew. het Pand, n.l. het handhaven van de oude Geref. beginselen; alleen dan behoudt zij haar bestaansrecht.

Wij besluiten dit schrijven met de wens dat de Heere u en verdere medewerkers de lust en de kracht wil verlenen dit nodige werk voort te zetten tot eer van de Naam des Heeren en tot zegen voor de kerk."

Het doet goed dit te lezen. Daarom wilden we de brief voor een groot gedeelte hier doorgeven, in de overtuiging, dat velen daarmee van harte zullen instemmen.

Voor we dit artikel besluiten willen we nog melding maken van een paar getuigenissen uit de praktijk. Eens vroegen we elders aan een oude vrouw, die in het bezit was van een t.v.: nu moet u me eens eerlijk zeggen: brengt de t.v. u nu dicht bij de Heere of voert die u verder van de Heere af? Ze antwoordde eerlijk: neen, die brengt me niet dicht bij de Heere. We hoorden eens van een kind des Heeren, dat ergens op bezoek was, waar de t.v. aanstond. Het oog werd er door geboeid en het hart er door in beslag genomen. 's Avonds thuisgekomen was het hart veroordeeld en was er geen vrijmoedigheid om de knieën voor de Heere te buigen. Daar volgden onrustige uren op, totdat het de Heere behaagde in de schuld voor Hem te brengen en Hij zo weer een vlak veld maakte.

B.

UIT HET GEESTELIJKE LEVEN

3

Hier volgt dan het laatste gedeelte van de brief van A. B. aan L. v. d. S. te Herkingen:

"En God zeide: al de arbeid Mijner goedertierenheid nu zovele jaren is alles te vergeefs, al Mijn bemesten helpt niet. Met dat al breng Ik nooit een spruit uit de dode bodem voort. Och, dat gij naar Mij geluisterd had, maar nu ligt gij voor Mij eeuwig onherstelbaar verloren.

En toen leerde ik verstaan, mijn vriend, dat er geen hoop was voor mijn zaligheid noch bij mensen noch bij engelen noch bij God buiten Christus. Zolang er nog leven was, was er hoop, zolang het recht niet voltrokken was, was er een rekwest, maar nu, ik lag dood door de misdaden en de zonden en de dood snijdt alles af.

En hoe goed onderwezen ik was, maar, lieve vriend, de Middelaar Gods en der mensen Jezus Christus was zo ganselijk voor mij verborgen, Gods Woord was zo ganselijk voor mij gesloten (tot troost namelijk) of ik een blinde heiden ware geweest die nimmer een bijbel heeft gezien.

Maar meen niet, dat ik het daar bang had, neen ik geloof nu, dat toen de vrede Gods in mijn hart was, want het oorlogen tegen God uit kracht van mijn natuurlijke vijandschap had hier geheel opgehouden en had de Heere mij hier laten liggen, ik zou een eeuwig „amen" gezegd hebben op hetgeen alleen was de zuivere uitvoering van Zijn heilig recht, waartegen ik het zo lang had uitgehouden, ja, in mijn vijandschap vroeger wel eens gebruld had, toen ik las: Jacob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat, maar hier werd de roede zelfs gekust en de onderwerping gaf mij rust.

Maar toen, mijn vriend, o eeuwig wonder van vrije genade, van soeverein welbehagen, van Goddelijke liefde, toen werd mij het evangelie ontsloten voor doden, Joh. 5 : 25: voorwaar, voorwaar zeg Ik u, de doden zullen horen de stem des Zoons Gods en die ze gehoord hebben zullen leven. Doden-horen-leven. O, eeuwig wonder. Wie kan dat vatten? Wie is Zijn Raadsman geweest. O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe onnaspeurlijk zijn Zijn wegen en hoe ondoorzoekelijk Zijn oordelen!

De Zone Gods riep: Lazarus, kom uit. Ik hoorde Zijn stem en ik leefde, maar ik was nog gebonden, mijn handen en voeten waren nog gebonden met grafdoeken, zodat ik niet kon tasten noch gaan. Mijn hoofd was nog omwonden met een zweetdoek, zodat ik niet kon zien. Ik had, hoewel ik leefde, van het leven nog weinig genot, totdat de Zone Gods ten anderen male sprak: ontbindt hem en laat hem heengaan. En toen God de Heilige Geest dat werk aan mij verrichtte, toen ging ik daarheen, wandelende en springende en God lovende nacht en dag, totdat ik lichamelijk zo krank werd, dat ik 4 maanden ongeschikt ben geweest voor mijn arbeid in de school, 1 jan. 1879 tot 1 mei 1879.

In die 4 maanden heb ik dagelijks ondervonden: Die zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen en ulieden verkondigen, Joh. 16 : 13, 14. O, als ik nog eens ooit door de bekwaamaking en door de indachtigmaking des Geestes verwaardigd mag worden om te getuigen aan deze zijde van het graf, wat ik in de 4 maanden dag en nacht ondervonden en genoten en geleerd heb, daar zou ik dan wel 12 maanden van kunnen spreken, want het was toen: Dan vloeit mijn mond steeds over van Uw eer, gelijk een bron zich uitstort op de velden enz.

En nu zijn er al weer 13 jaar over verlopen, waarin ik veel ondervonden heb en veel afgeleerd heb en nu ben ik tenslotte een blind, dwaas schepsel, zodat ik niet kan geloven, dat er ellendiger schepsel is onder de zon dan ik, en die ellende komt dagelijks openbaar, de strijd tussen vlees en bloed in een weg van heiligmaking: gelijk gij dan Christus Jezus hebt aangedaan, wandelt dan also in Hem. Maar nu ligt hierin mijn hoop, Romeinen 5 : 10: Want indien wij vijanden zijnde met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij verzoend zijnde behouden worden door Zijn leven. Zo is dan de levende Middelaar Jezus Christus onze hope, maar ach, hoe weinig is mijn kennis Christi, hoe gering mijn naarstigheid om in Zijn kennis en in Zijn genade op te wassen, ik elendig mens, hoe klein is mijn ijver om te doden de leden die op de aarde zijn en om die te be-

denken (die boven zijn). Hoeveel tijd gaat in de ijdelheid voorbij in het bedenken en zoeken der aardse dingen, ik ellendig mens, wie zal mij verlossen, hoe traag is mijn gang, hoe weinig mijn vordering op de weg der heligmaking, door de sterke macht des vleses, die mij belet, en de zonde die mij lichtelijk omringt, ik ellendig mens, maar gelijk wij het beeld des aardsen gedragen hebben also zullen wij ook het beeld des hemelsen dragen. Schep moed, Mijn ziel, hallelujah, want de zondaars zullen van de aarde verdaan worden en de goddeloze zal niet meer zijn!

Ziedaar, mijn vriend, tegen mijn gedachte en boven mijn verwachting u een brief geschreven. Ik had niet kunnen denken, toen ik begon, dat er zo veel letteren op het papier zouden komen. Ik weet niet, dat ik in 10 jaar tijds zo geregeld mijn ervaren aangaande het verlies van mijn leven heb geschreven. Waartoe? Ik weet het niet.

Ontvang nog mijn hartelijke groeten, ook uw vrouw en kinderen, die mij onbekend zijn, en met Gods volk uwer omgeving gegroet. Wellicht wordt uw weg nog wel eens gebaad naar Gorkum. Ga dan mijn deur niet voorbij, indien de gelegenheid het enigszins toelaat.

A.B.... Az."

Dit is het einde van de brief. Mogelijk volgt nog de brief, die we in hetzelfde geschrift aantreffen.

B.

VOOR DE JEUGD

BESTE JONGELUI!

De brief aan Filémon

1

Het is de bedoeling dat we enkele artikelen gaan schrijven over bovengenoemde brief. Voor we echter op de brief zelf ingaan, willen we eerst enkele dingen opmerken over het brieven schrijven in de tijd waarin Paulus leefde.

Dat is dan niet direkt „kost” voor de ziel, maar het zijn toch wel dingen waarvan het nuttig en nodig is dat je er iets van weet, en wie weet wat er misschien toch nog in kan zitten. Geef maar goed acht!

Nu dat woord „acht” weer uit de schrijfmachine gekomen is, moet ik ineens weer denken aan dat artikel wat ik een maand geleden geschreven heb, over „sprekende dingen”. Mogelijk zullen jullie je dat nog wel herinneren. Het ging toen zo maar ineens over de vraag, waarop je nu eigenlijk je stem uit moet brengen op 25 mei. Ik heb toen gezegd, dat je dit maar niet moet doen op „van Agt”, maar op **lijst acht!** Geeft daar goed acht op. Want de reclame zou je in de war kunnen brengen. En dat zou toch jammer zijn. Misschien zeggen jullie wel: Maar zo onnozel zijn wij niet. We begrijpen heus wel wat u bedoelt. Nu, daar ben ik blij om. Maar bedenk ook, dat niet alle mensen eender zijn. Ter illustratie wil ik jullie nog wel even wat vertellen. Het is uit de geschiedenis. Jullie weten mogelijk dat enkele jaren geleden Ds. Zandt de lijstaanvoerder was van de S.G.P. Een waardige vertegenwoordiger. Maar hij is overleden en heeft derhalve op aarde zijn taak volbracht.

Nu was er een S.G.P.-er, die zeide: Ik stem op Zandt-e! Hij bedoelde natuurlijk Ds. Zandt. Een ander die dat hoorde, en nog al vertrouwen had in hetgeen gezegd werd, terwijl hij niet zo politiek bewust was, dacht: de partij van Zandt-e zal wel een goede partij zijn. Ik zal daar ook mijn stem maar op uitbrengen. Doch wat wilde nu het geval? Er was, ik meen iemand uit de Partij van de arbeid, die de naam van „Santen” droeg. En daar de man alleen op de klank van de naam was afgegaan, bracht hij zijn stem uit niet op Ds. Zandt, maar op „Santen”. Het gevolg was dat zijn stem niet bij de S.G.P. maar bij de P.v.d.A. terecht kwam. Dus om alle misverstand te voorkomen, nog eens: Breng je stem uit op **lijst acht!** Geeft goed acht. Niet in de vertegenwoordigers, maar in het **beginsel** ligt de kracht. Dat was er zo even tussen door.

Nu over dat brieven schrijven, uit de tijd van Paulus. Brieven schrijven is voor jullie de meest eenvoudige zaak van de wereld. Je gaat als kind al naar school. Je leert daar spelenderwijs lezen en schrijven. Je raakt vertrouwd met papier en pen en inkt. We hebben van alles in allerhande soorten. Je hebt verschillende soorten papier, je hebt allerhande pennen en ook allerhande kleuren in de inkt. Het is alles zo in overvloed, dat

je er haast geen raad mee weet. Als je een brief wilt schrijven naar een vriend of vriendin, dan heb je alles bij de hand. Als de brief geschreven is, dan doe je hem in een enveloppe, je plakt er een postzegel op, je brengt hem naar de bus en de post doet de rest. De andere dag is hij al op de plaats van bestemming.

Doch zo eenvoudig als het tegenwoordig gaat, ging het vroeger niet. Ik weet nog, en de anderen zullen zich dat ook nog wel herinneren, dat een balpen met grote verwondering bekeken werd. Want dat was iets waarvan men nog nooit had gehoord. Wie maakt zich daar nu nog druk over? Mogelijk lachen jullie wel, als je dit leest. In Paulus dagen was het echter heel anders. De meeste mensen konden toen niet lezen of schrijven. Een toestand, die wij ons zelf haast niet voor kunnen stellen. Nu zijn er nog velen in de wereld, die analfabeet zijn. Vergeet dat niet, en gebruik de „kunst” die jullie aangeleerd is, maar goed, door over zinvolle zaken te schrijven en niet allerhande „onzin”.

Het papier dat wij kennen, was toen geheel onbekend. Men maakte het van de papyrusplant. Het merg daarvan werd in repen gesneden en aan elkaar geplakt. Onder „druk” werd het dan glad gemaakt en gedroogd. En zo ontstond er dan een vel, waarop men schrijven kon. De meeste brieven van het Nieuwe Testament, volgens anderen „allen”, zijn op dat soort papier geschreven. Er was ook nog een ander soort papier, namelijk het perkament. Dat was beter en duurzamer. Om het geschrevene te bewaren moest het iedere keer weer worden overgeschreven. Een heel werk. De boekdrukkunst bestond nog niet. En voordat men dan één boek of brief had overgeschreven, ging er heel wat tijd mee heen.

Boeken zoals wij die kennen, had men toen ook niet. De boeken van toen waren „rollen”. Misschien heb je ze wel eens gezien. En zo niet, dan moet je maar denken, wat de vorm betreft, aan een rol behang. Zulk een rol kan men aan de ene kant afrollen en aan de andere kant oprollen, en de ruimte daartussen werd dan beschreven. Als men zo'n rol volgeschreven had, dan wond men er een stuk „bindmateriaal” om en werd hij als „boek” opgeborgen in een bibliotheek. Er hing dan aan de buitenkant een koordje, waarop de naam van het boek stond. Als men dan een bepaald boek zocht, was het gemakkelijk te vinden. In de bijbel kom je het woord „rol” voor boek meerdere malen tegen. Ik denk hier alleen maar aan Ps. 40: In de rol des books is van Mij geschreven. Als jullie dit in de bijbel lezen, moet je maar aan zulk een rol denken.

Men schreef dus op papier, met pen en inkt. We lezen daar dikwijls maar achteloos over heen, doch het staat niet voor niets in de bijbel. Ik denk aan wat er staat in 2 Joh. : 12: „Ik heb veel aan ulieden te schrijven, doch ik heb niet gewild door „papier en inkt”; maar ik hoop tot u te komen en mond tot mond met u te spreken, opdat uwe blijdschap volkomen moge zijn”. Ook denk ik aan 3 Joh. 13: „Ik had veel aan u te schrijven, maar ik wil niet schrijven met „inkt en pen”, maar ik hoop u haast te zien en wij zullen mond tot mond spreken”.

Wat dus in die tijd papier was, weten we nu. Doch wat gebruikte men toen voor „pen”? Als pen gebruikte men „riet”, waar men met een „pennemes” een punt aan sleep. Voor „inkt” had men een soort zwartsel, dat vervaardigd werd uit gummiwater en roet. Het klinkt jullie misschien allemaal heel primitief in de oren, maar het is toch wel goed dat jullie weten onder welke omstandigheden, wat het materiaal betreft, de bijbel tot stand gekomen is.

Als men een brief had geschreven, dan moest hij natuurlijk ook verzonden worden. Dat had ook nog al heel wat voeten in de aarde. Want men moest dan wachten, tot er eens iemand op kwam dagen, die die kant uit moest, waar de geadresseerde woonde. Men kon dan aan hem de brief meegeven, in de hoop natuurlijk dat hij hem niet verloor of zou vergeten af te geven. Onderweg moest hij soms ook nog weer aan een ander worden overgegeven, opdat deze voor de verdere bezorging zorg zou dragen.

Dikwijls werden er ook wel koeriers benoemd, die de brief rechtstreeks overbrachten. Daarover kunnen jullie lezen in Hand. 15 : 23 - 32. Ik zou zeggen: Zoekt het maar eens op. Schriftonder-

zoek kan echt geen kwaad. En probeer je dan tegelijk eens in te denken, hoeveel voorrechten wij heden ten dage hebben, waar men vroeger ten enen male van verstoken was. Leest in dit verband ook maar eens wat er staat in Hand. 23 : 26 v.v.

Het overbrengen van brieven nam soms dagen in beslag, om niet te zeggen van weken en maanden. Want het moest allemaal te voet gebeuren. Hoogstens kon men gebruik maken van een rijdier. Doch dat gaf ook niet altijd gemak. Want als men over zulk een rijdier beschikken kon dan moest men onderweg daar toch ook voor zorgen. En dat was niet zo eenvoudig.

Denken jullie jezelf eens in, dat je een brief, te voet zoudt moeten brengen van Groningen naar Middelburg. Ik denk dat jullie daar wel hartelijk voor zouden bedanken. Doch toen ter tijd was het niet anders en daarom kon het ook niet anders. En zo is uiteindelijk het Woord van God toch ook tot ons gekomen. Maak er maar goed en dankbaar gebruik van. Dan kan dit stukje toch ook nog zijn zegen afwerpen.

Ik moet nu weer gaan eindigen en teken als van ouds,

Jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** uniek!
Grote voorraad
Snelle levering
ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4 - 8 (postbus 4209)
ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

„REPOS AILLEURS” DRIEBERGEN

U zoekt wat rust?
U wilt bijkomen na ziekte?
U bent de eenzaamheid moe?

Kom dan eens enige weken naar Driebergen. Eigen, kerkelijke sfeer - Prima maaltijden - Geen t.v.- Vlak bij de bossen

Buntlaan 54
Telefoon 03438 - 2466

Voor al Uw

- ★ **BOEKEN**
- ★ **BIJBELS en**
- ★ **PSALMBOEKEN**

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783
B.G.G. 05250 - 1531

**Zoekt U alleen verantwoorde boeken
Kom dan bij boekhandel Kool zoeken**

**Dus niet langer gezocht,
Daar al uw boeken gekocht.**

Wij leveren en verzorgen gaarne al uw intekeningen van al uw

- ★ **Boekwerken - Bijbels - Psalmboeken, (uitsluitend Statenvertaling) - Houtbrandteksten - Tegels - Houtsnijwerk - Boekenleggers, enz. enz.**

UITGEVERIJ - BOEKHANDEL

KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal - Tel. 08385 - 13978 - Postbus 177 - Antwoordnummer 77
Giro 280572 - Bankrek. Rabobank Veenendaal
Rek. nr. 36.51.10.191.